

összességében 854 objektum került elő. A 2008-ban a létesítményhez csatlakozó út építését megelőző ásatáson feltárt, a Kr. e. 3. évezred végéről és a 2. évezred első feléből származó, kora bronzkori településjelenségek különböző korú, sokszor régészeti leleteket is tartalmazó, áradásos rétegek alól kerültek elő. A korszak itt megtelepedett népcsoportjainak (harangedény kultúra Csepel-csoportja és a nagyrévi kultúra), települései általában a parthoz közeli részeken alakultak ki, melyeket a Duna ismétlődő áradásai gyakran elöntöttek. Cölöpvázaz házak nyomát megőrző, földbe mélyített cölöpgödrök, a telep és a hozzá tartozó hulladék- vagy tárológödrök gyakori megújítása miatt, itt csak ritkán kerültek elő. Meglétüket azonban részben a területen szétmosódott, illetve planírozási gödrökbe eltemetett tapasztásmaradványok is igazolják. A több mint száz itt előkerült objektum többsége hulladék-, vagy tárológödör lehetett, azonban egy részükről joggal feltételezhetjük, hogy eredetileg agyagkitermelésre használták. A nagyméretű amorf beásásokban emellett sokszor lehetett munkavégzésre utaló jeleket is találni. Az egyikből például egy kisméretű, kavicsos alapozású tűzhelyet, és annak kissé lemélyített, erősen hamus, faszenes betöltésű hamuzógödört sikerült feltárnunk. A hevenyészve kialakított, platni nélküli tűzhelyet nem használhatták túl hosszú ideig, mivel az alatta lévő talaj szinte egyáltalán nem volt átégve. Feltételezhetjük, hogy az eredetileg nagyméretű, több egymásba érő, különböző alakú-, és mélységű beásásokból összeálló gödöregyüttes eredeti funkciójának megszűnése után vált alkalmassá a tűzrakásra. Csupán addig használhatták, amíg a következő áradás be nem töltötte, a telepen és környékén felgyűlt hulladékokkal (állatcsont-, és kerámiatöredékek, illetve egyéb elkalódott használati tárgyak és maradványaik) teli iszap-hordalékával. Az áradások nem túl nagy időközökkel követhették egymást, s alkalmanként 10–15 cm-nyi hordalékkal boríthatták el az egész települést, melyet az ár visszahúzódása után, újra benépesítettek. A település K-i szélén, a „sziget” partja mentén, először lankásan, majd egyre meredekebben mélyült az altalajba egy árok, amely egykor minden bizonnyal egy folyóág természetes medre lehetett, de a későbbi emberi beavatkozás révén minden bizonnyal vízvezető esetleg árvízvédelmi szerepe is lehetett. Az árok metszetében jól megfigyelhető volt az újabb és újabb árhullámok okozta folyamatos betöltődés, melynek során a víz nemcsak iszapot, hanem számos leletet is odasodort.

HORVÁTH M. ATTILA

74. Budapest, XXI. Szikratáviró út
Ő, Kk

2008. június 30. és augusztus 8. között szondázó kutatás folyt a Csepel II. sz. kereskedelmi medence területén: 35 szondával vizsgáltuk a rétegviszonyokat, valamint, hogy a közeli Árpád-kori falu objektumai átnyúlnak-e erre a területre is.

A szondagödrök kiásása során megfigyelhetővé vált, hogy a kereskedelmi medence építése során a területet erősen bolygatták. A Ny-i területen a felső néhány centiméter vastag humuszréteg után egybefüggő homokos feltöltés következett, melyet több helyen 4 m mélységig követtünk. Egyedül csak a vizsgált terület K-i részén, egy kis részen találtunk néhány szörvány őskori és késő középkori kerámiatöredéket, de objektum nem volt. Valószínűsíthetjük, hogy a kereskedelmi medence építésekor a kitermelt föld mozgatása során került ide néhány töredék.

TEREI GYÖRGY

75. Budapest, XXII. Háros utca 3.

Ő, Á, Kő

2008. augusztus 25. és december 12. között folyt régészeti szondázás az egykori Csót falu területén. A helyszín ismert volt a kutatók számára, hiszen az 1940-es évektől kisebb-nagyobb megszakításokkal régészeti feltárások folytak. Feltárássra került a templom és a körülötte fekvő temető, valamint az ÉNy-i területen egy házior. A mostani szondázó kutatásnak az volt a célja, hogy megállapítsuk, az egyes területeken, milyen típusú és intenzitású objektumok találhatóak. Összesen 7 területen folyt munka.

1. A gyárterület ÉNy-i sarkában található területen, 3 egymással párhuzamos, és egy merőleges árkot húztunk, mindegyik 4 m széles volt. A felső, salakos, újkori réteg alatt 20–40 cm mélységben előkerült a sárga bolygatatlan altalaj. Az újkori beásásokon kívül 3 középkori gödör került elő csekély leletanyaggal.

2. A templomtól D-re eső részen, az ásatást megelőzően itt tartottuk legvalószínűbbnek kőépületek előkerülését. Négy 4 m széles árokkal szondáztunk. Kettő 45°-os szöveget zárt be az úttal, kettő párhuzamosan futott vele. A korábbi felmérési rajzból és a szondákból egyértelmű kép bontakozott ki, DK-i irányban az egykori felszín erősen lejtett. Régészeti leletek és objektumok inkább az É-i és a Ny-i részen mutatkoztak. Árpád-kori árok, tárológödrök és egy kemence került elő. A terület D-i részén néhány őskori objektumot találtunk.

3. A templomtól Ny-ra eső részen, 3 egymással párhuzamos árokkal szondáztuk a területet. Majd miután nagyobb objektumok, illetve omladékréteg került elő, kibővítettük a feltárási részt. Két kőépület erősen roncsolt maradványa került elő, köztük számos korábbi (főként Árpád-kori) tárológödörrel.

4. A gyárterület ÉNy-i sarkában 4 szondát húztunk, nagy mélységben homokos feltöltést figyeltünk meg.

5. A gyárterület ÉK-i sarkában egy 5 m széles szonda meghúzására volt lehetőségünk. A mélyítés során 20–40 cm mélységben elértük a sárga altalajt. Újkori bolygatáson kívül régészeti lelet vagy objektum nem került elő.

6. A templomtól K-re eső területen V-alakú szondát nyitottunk, majd bővítettük a feltárandó részt; 40–100

cm mélységben találtuk meg a bolygatatlan altalajt. Árpád-kori árokrendszer és több tárológödör került elő.

7. A templomtól Ny-ra a műemléki védelem alatt álló terület közvetlen közelségében húztunk 2 kutató-árkot, mellyel azt vizsgáltuk, hogy az 1940-es években feltárt romok milyen mértékben és állapotban maradtak meg. Ezen a területen újkori bolygatás figyelhető meg, a középkori, korábban feltárt falak megsemmisültek.

A feltárások során kiderült, hogy a korábban feltárt kőházak csak a templomtól Ny-ra eső részen folytatódtak, de elképzelhetőnek tartjuk, hogy a falu utolsó házait találtuk meg. A többi területen a tatárjárás előtti falu kertrészeinek objektumait figyelhettük meg.

Munkatársak: Németh Katalin, Jóri Tünde, Bernáth István, Merkl Máté technikusok.

TEREI GYÖRGY

76. Budapest, XXII. Növény utca

Kő

2008. május 21. és június 13. között végeztük az M0 autópálya BP-10 jelű lelőhelyének régészeti feltárását. A terület középső részét K-Ny-i irányban átvágta egy szervizút, amely jelenleg aktív kerékpárút. A feltárandó rész középső szakaszán 2,5–3,5 m vastag szemétréteg került elő, amely itt lehetetlenné tette a kutatást. Az úttól D-re eső rész 4 m-rel mélyebben fekszik az út szintjétől. Az egykori árterés területen régészeti lelet vagy objektum nem került elő. Egyedül az úthoz közelebb találtunk szórvány leleteket.

A terület É-i végében volt lehetőség egy nagyobb területet feltárni, ahol több gödör mellett egy megközelítőleg É-D irányú, 40–50 cm mélységű, V-alakú, valamint vele párhuzamosan egy sekélyebb, U-alakú árok került elő. Az előbbi árok betöltésében nagyobb mennyiségű követ figyeltünk meg. Az objektumokból kis számú középkori és újkori leletanyag (kerámia, vas) került elő. Az árkok funkciójának pontos meghatározása problematikus, hiszen a Duna felé nem tudtuk folytatni a feltárást a szemétréteg miatt.

TEREI GYÖRGY

77. Budapest, XXIII. Rétek-dűlő

Ró, Kő

2008. szeptember 8. és október 1. között próba-, majd október 1. és november 21. között megelőző régészeti feltárást végeztünk az autópálya nyomvonalába eső lelőhelyen (27+200–27+950 km-szelvény, Hrsz.: 196294/55–56, 196295/3, 196296/2–4, 196319/2, 196330/5, 9, 196296/2, 4).

A próbafeltárás során a lelőhelynek 770 m hosszú, 130 m széles, a leendő autópályaszakasz tengelyvonala eső részéről szelvények létesítésével igyekeztünk megállapítani régészeti lefedettségét. 50 m-es megszakításokkal összesen 4 (50×10 m-es) és 28 (2×20 m-es) szelvényt húztunk, melynek során két zónában tapaszt-

taltunk régészeti aktivitást. A 006/1 lelőhely a terület Ny-i szélén húzott 1. szelvény alapján, míg a 006/2 lelőhely az ellentétes, K-i oldalon a 4, 7. szelvény alapján körvonalazódott. A régészetileg érintett két területen a nyomvonal teljes szélességében felületet nyitottunk, a viszonylag elszórtan, ritkásan elhelyezkedő régészeti jelenségek sávját követve. Az ily módon átvizsgált terület a 006/1 lelőhelyen 2000 m², a 006/2 lelőhelyen 12 235 m² volt.

A 006/1 lelőhelyen 4, egymást metsző árkot tapasztaltunk, amelyeknek vonalát követve húztunk egy sávot az I. szelvényt keresztezve, ÉNy-DK-i irányban. Ezt az árkot keresztezte DK-en egy ÉK-DNy-i irányú árok, illetve ÉNy-on két másik, egymással párhuzamos árok, amelyek ÉÉK-DDNy-i irányba futottak. A keletibbi árok legfelső homogén sötétbarna rétegéből egy halomból középkori edénytöredékek kerültek elő.

Nem messze tőle, ugyanettől az ároktól DK-re egy kerek, paticsos betöltésű gödröt találtunk. A leletszegénység nem indokolta a további kutatást ezen a területen.

A 006/2 lelőhely több eredményt hozott. A leletanyag alapján a császárkorban használt vízelvezető rendszereket, településre utaló nyomokat, és egy magányos sírt találtunk. A régészeti objektumok többsége kézzel formált házikerámiát és szürke korongolt edénytöredékeket tartalmazott. Megemlítendő egy Kr. u. 2. sz. második feléből származó terra sigillata töredék.

A régészeti jelenségek közötti legnagyobb figyelmet az egymással érintkező dupla (DK-i és ÉNy-i) körárokrendszer kapta, amelyből további, D-i, K-i és Ny-i irányba haladó árok csatlakozott le. Mindkét körárok 20–20 m átmérőjű területet zár be, jelentősebb objektumok nélkül, csekély császárkori leletanyaggal. Kibontásuk során, a körárkokban nagyjából párhuzamosan futó, 2–4, eltérő szélességű és mélységű, többnyire teknős falú és aljú, egymástól alacsony padkakkal elkülönülő árkokat tártunk fel, amelyek többszöri megújítás nyomait mutatták.

Mindkét körárok K-i végénél kiváló, majd egymással újra összefutó, illetve megszűnő árokreszeket tártunk fel, melyek közül elképzelhető, hogy ÉK-re egy újabb 20 m átmérőjű körárok válhatott ki, amely azonban az engedélyezett nyomvonalunkon kívül esett, ezért feltárása csak részben történhetett meg.

A DK-i körárkon belül, lecsatlakozott árkokat és egy különálló kisebb gödröt figyeltünk meg. Az ÉK-i körárkon és a feltételezett K-i körárkon belül egyáltalán nem találtunk objektumot.

A dupla körároktól DNy-ra egy szélesebb körárok-részt is sikerült megfogni. Ennek DK-i vége azonban nem ért össze, a faltja el-eltűnt, a kör belseje pedig egy árokkal kettéosztott volt. Ennek az osztásnak a Ny-i felén egy leletanyag nélküli, lekerekített négyszög alakú, rézsús oldalfalú, egyenetlen aljú objektumot tártunk fel. Ez a feltételezett körárok egy igen széles, ÉÉNy-DDK irányú természetes árokkal zárult.